

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MÅRBACKA, D:R SELMA LAGERLÖFS VÄRMLANDS-HEM. — FOTO. AURELIUS, SUNNE.

12TE ÅRG.

DEN 16 OKTOBER 1910.

NO 3.

EMIL SVENSÉN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 2 oktober fyllde den i de vidaste kretsar af vårt folk högt uppskattade, förtjänste populärvetenskaplige och politiske skriftställaren och föreläsaren, fl. kand. Emil Svensén sextio år.

Reinhold Emil Ludvig Svensén är nämligen född i Tveta socken af Kalmar län den 2 oktober 1850. Både på fädernet och mödernet härstammar han från män, hvilka gjort sig bemärkta som bonderepresentanter i riksdagen. Särskildt gäller detta om fadern, Carl Johan Svensén, hvilken som riksdagsman för Aspelands och Handbörds härad först i bondeståndet och sedan i Andra kammaren intog en plats i främsta ledet bland dåtidens reformvänner och bl. a. 1868 var med om stiftandet af det nyliberala partiet. Modern, Carolina Sofia Daniels-son, var dotter till riksdagsfullmäktigen i bondeståndet J. P. Danielsson. Dessa anor ha haft sin icke ringa betydelse för Emil Svenséns utveckling och lefnadsbana.

Af lika stor betydelse härför har varit det lyte, som från födseln besvärat honom: hans svaga syn. I själfva verket hindrades han af detta att begagna sig af vanlig skolundervisning. Men med en ihärdighet, som torde söka sin like, lärde han sig dock själf att läsa och sedan denna konst väl hunnit inhämtas, visade det sig, att han i ett fenomenalt godt minne hade en motvikt mot svårigheten att inhämta. Hvad han en gång läst, var för alltid en behållning för hans vetande. Starkast framträdde hans ovanliga förmåga att utan synsinnets stöd kombinera de olika elementen i sitt medvetandes innehåll i en nästan till det otroliga uppdrifven färdighet i hufvudräkning. När han något äldre fick följa med sin fader till huvudstaden för att söka bättring eller åtminstone vård för sina ögon, var det ett omtyckt nöje bland riksdagsfröjderna att sätta den lille Emil på prof med multiplikationer och divisioner af mångsiffriga tal, som utfördes på ett ögonblick. Vid prästval röstades vid den tiden på landsbygden ännu efter hemmantal; man får ännu alltemellanåt i slutsumorna för härader och län se, hvilka mångsiffriga bråknämnare vid additioner af sådana kunna uppkomma. Vid sådana tillfällen tillkallades i hemorten alltid "Svenséns blinde pojke". Han satt i ett hörn och åhörde röstandet, och så snart valet afslutats, meddelade han genast summan af de "bråkiga" röstetalen för samtliga å förslaget uppförda prästmän.

Men den unge Svensén var icke bara räknekonstnär. Det kan hardt när sägas, att intet mänsligt var honom främmande. Mytologi, folklore, historia, geografi, statistik, statskunskap, nationalekonomi och mycket annat därtill blef tidigt föremål för hans vetgiriga studium, hvarjämte han af sin fader och dennes riksdagskamrater tidigt infördes i det politiska tänkandet, sådant det praktiskt gestaltade sig i vårt land.

Sedan länge var han också i de flesta ämnen tack vare sitt själfstudium vida utöver "den mogenhet, en fullständig elementarundervisning afser att bibringa", då han af sin faders vänner tillrättades att ägna sig åt akademiska studier. Hvad som fattades honom var egentligen endast språksiniker och sedan dessa förvärfvats genom någon tids privatlektioner, aflade Svensén 1874 mogenhetsexamen som privatist, hvarefter han under åtta års tid vid Upsala universitet idkade grundliga studier, särskildt i historia och statskunskap, hvilka ämnen också voro hufvudämnen i hans 1883 aflagda filosofie kandidatexamen, ett lärdomsprof, som i detta fall var af helt annan och grundligare halt än vanligtvis plägar vara fallet.

Redan innan Svensén aflagt studentexamen, hade han börjat utöfva publicistisk verksamhet. När han

på hösten 1883 lämnade Upsala, blef denna af mera regelbunden art, i det han då inträdde i redaktionen af den i Stockholm af K. P. Arnoldson utgifna radikala folktidningen "Tiden", som emellertid fick att kämpa med svårigheter af mångahanda slag och till slut kom under socialistisk ledning. På denna kurs förmådde Svensén icke följa med, och han kom därför snart att ägna sina krafter åt annat håll. Sedan 1890 är han fast medarbetare i "Aftonbladet", i hvilken han förutom annat under signaturen "Commentator" skriver historiko-politiska uppsatser, som ofta äro af hög rang. Dessutom har han varit verksam som korrespondent till och tillfällig medarbetare i bl. a. Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, i hvilken sistnämnda han författat uppmärksammade artikelserier bl. a. i bondefrågan och till förmån för ett proportionellt valsätt på tremanskretsindelningens grund. Öfver hufvud har Svensén varit en synnerligen ifrig förkämpe för det proportionella valsättet och insattes äfven af den Boströmska regeringen i den proportionalvalkommitté, som 1903 afgaf sitt betänkande och bl. a. har äran af att i väsentliga stycken ha författat nu gällande lag om val till riksdagen i de delar, som icke röra valsättet. I sin publicistiska verksamhet för öfrigt har Svensén gjort sig känd som en bestämd motståndare mot de socialdemokratiska utvecklingslinjerna och i likhet med sin fader som en varm förkämpe för humanitära och kulturella framstegsmål äfvensom för åtgärder till bondeståndets bevarande och förkofran. Redan under sin Upsalalid var han i dessa hänseenden utröttligt verksam och många af landmannapartiets motioner i dylika ämnen under denna tid lära i verkligheten ha flutit ur hans penna.

Under allt detta ha Svenséns historiska och geografiska intressen icke förkväfts. Med tillhjälp af uppläsning har han trots sin svaga syn förmått väl följa forskningens framsteg och för den, som kände honom, var det från början klart, att då han gemensamt med Johan Bergman grep sig an med att författa den populära framställning af världshistorien, i hvilken nyare och nyaste tiden föll på hans lott, kunde man af honom vänta sig ett standardverk på detta område. Härtill har han fogat mindre monografier såsom "Sverige och dess grannar", "Geografiska eröfringar", "Striden för freden" o. s. v., hörande till det allra bästa i vår populärvetenskapliga litteratur. Det ser ut, som om den relativa afslutning i en inre värld, hvartill synens svaghet tvungit, till gengäld medförd den fördjupning i uppfattningen och den koncentration af stoffet, hvilka äro utmärkande drag hos Svenséns författarpersonlighet och skänka dess alster en ursprunglighetens fläkt af alldeles särskildt behag.

I ännu högre grad framträda dessa egenskaper hos den populärvetenskaplige föreläsaren eller skola vi hellre säga *berättaren*. Ty berättare är just hvad Emil Svensén är i högre grad kanhända än någon annan nu levande svensk historiker. I den svenska föreläsningsverksamhetens historia är hans namn inristadt med outplånlig skrift och i många delar af vårt land är den årliga Svensénska föreläsningsturnén, som omfattar 4—6 veckor, efterlängtat som en högtid. Vid tiden för sin 60-årsdag var han just ute på en sådan föreläsningsresa, denna gång i Skåne.

Emil Svensén är sextio år, men till sinnet och själen alltjämt en yngling. Icke minst det unga Sverige är det också, som ännu hoppas mycket af honom, hoppas, att den blide berättaren i ännu många verk skall lägga till rätta för det samma fädernas urmynd och krönikeböckernas häder i fosterländsk och universell belysning.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

FRÅN DEN SVENSKA KONSTUTSTÄLLNINGEN I WIEN
GUSTAF BERNHARD ÖSTERMAN: NYTT PORTRÄTT AF
KONUNG GUSTAF V. Den briljante porträttören har här åstad-
kommit ett utomordentligt verklighetstroget och lifvande por-
trätt af konungen.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

PRINSARNE GUSTAF ADOLF OCH SIGVARD I LONDON:
Utanför Clarence House, hertigparets af Connaught residens, när
vaktparaden kommer. De båda småprinsarne ha af följt sina höga
föräldrar, kronprinsen och kronprinsessan, på deras Londonbesök.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A. B. Bengt Sjöfversparre Nihm—Gbg

FRÅN NORDISKA ARBETARFÖRSÄKRINGSMÖTET I STOCKHOLM (andra konferensen af representanter för de nordiska ländernas sociala försäkringsinstitutioner): 1. Arbejderforsikringsrådets ordf., Rådman Philipsen, Köpenhamn. 2. Riksförsäkringsanstaltens chef, öfverdirektör J. May, Stockholm. 3. Riksförsäkringsanstaltens chef, direktör T. Ström, Kristiania. 4. Sekreteraren O. F. Enbom, Stockholm. 5. Öfverläkaren Hansen, Köpenhamn. 6. Öfverdirektör P. G. Laurin, Stockholm. 7. Sekreter Jensen, Köpenhamn. 8. Sjukkaspektören, dr Widrup, Köpenhamn. 9. Direktören Helweg, Köpenhamn. 10. Borgerrepresentant Gustavsen, Köpenhamn. 11. Notarien Eisen, Stockholm. 12. Ingenjören Benckert, Stockholm. 13. Notarien, jur. kand. F. v. Krusenstjerna, Köpenhamn. 14. Öfverläkaren, prof. Tscherning, Köpenhamn. 15. Kontorschefen Aage Sörensen, Köpenhamn. 16. Afdelningschefen, kapten Gregersen, Kristiania. 17. Öfverläkaren, dr Böttker, Kristiania. 18. Reservläkaren, dr Reinholm, Köpenhamn. 19. Vice häradshöfd. C. Wickman, Lund. 20. Expeditionssekr. Faber, Köpenhamn. 21. Byrådir. I. Tengstrand, Stockholm. 22. Redaktör v. Wendt, Abo. 23. Senator Aug. Hjelt, Helsingfors. 24. Dr: N. V. E. Nordenmark, Stockholm. 25. Riksdagsman Thylander, Stockholm. 26. Underdir. Quigstad, Kristiania. 27. Ingenjören Alrik Ljunggren, Stockholm.

SELMA LAGERLÖF, HEMBYGDENS SKALDINNA.

Verner von Heidenstam skref på hennes femtioårsdag om Selma Lagerlöf (kanske icke ordagrant): Af alla hennes storverk tycks mig likväl det förnämsta vara, att hon åt eftervärlden bevarat det gamla svenska herrgårdslifvet.

Hvad han har rätt i det! Mycket har hon skildrat — och icke som de skriftlärde, utan som den vidunderligt fantasibenådade sierskan, för hvilken intuition knappt ens dödsriket kan hålla sina portar stängda. Hon har ledt oss vid handen under det heliga landets fikonsträd, hon har låtit solflimret på sicilianska golfer stinga våra ögon. Men aldrig har hennes stämma ändå fått så förtrolig, betagande timbre, som när hon berättat oss sägner och skrock, kavaljersbedrifter och fröken-drömmar från det sagolandet, Tegnér's och Frödings vagga. Kände vi oss inte själva sitta framför brasan, hvilken falnande bränder formade sig till trollslopp och djurskepnader, under det värmäländska gemakets låga tak, ofvanför hvilket det ännu spökade på den stora mörka vinden. Och medan skogen stod kulen och hotfull utanför, prisade vi oss lyckliga att få sitta här vid Sagas fötter, insupande doften af granris, stekta äpplen och hemtrefnad.

Då voro vi på Mårbacka.

Det är tänkvärdt, att våra bestående litterära monument icke äro typer som Don Quixote, Tartuffe, Adam Homo eller Peer Gynt, utan miljöskildringar, *sägenkretsar*: Fredmans epistlar, Fritjofs saga, Fänrik Ståls sägner, Karolinerna, *Gösta Berlings saga!*

Ack, det vi erforo under läsningen af *Gösta*

Foto. Aurelius, Sunne

DET NYASTE PORTRÄTTET AF D:R SELMA LAGERLÖF Å MÅRBACKA.
ENSAMRÄTT FÖR H. S. D.

Åskildt Bengt Sjögren

Berling — det hör ju till de saker, som man bara får en gång i lifvet: Lyckodrommen, ungdomen, den första kärleken. Och det säger jag icke för att kasta skugga på *Jerusalem*. Även den är ju ett hemlängtans mäktiga epos, jordisk och himmelsk hemlängtan.

I en på oförglömliga scener så rik produktion som Selma Lagerlöfs är det naturligt, att olika läsare ha skilda älsklingskapitel. Mitt finns i den lilla trolska boken *En herrgårdssågen*, en af den intuitiva, divinatoriska psykologiens tinnar. Högre nådde aldrig hembygdens skaldinna, vill det synas mig, än i

Amatörfotografi

D:R SELMA LAGERLÖF RÅDFÖR SIG MED SIN TRÄDGÅRDSMÄSTARE. Dr: Lagerlöf är mycket intresserad och kunnig i fråga om jordens skötsel.

Kliché: Bengt Sjöberg

schildringen af hur Hede vid åsynen af Munkhyttans björkar och aspar återskänktes förståndets ljus.

Artur Möller.

”Känn dig själf”, ett treaktsskådespel af den mycket talangfulle franske författaren Paul Hervieu, gafs den 5 okt. som premiär å K. Dram. teatern. Pjäsen är skriven med all Hervieus vanliga skicklighet och konst; men den är logisk intill det otroliga, och äger mera af schema än lefvande lif i sin byggnad.

* * *

Björn Björnson, den store norske diktaren Björnsterne Björnsons högt begåfvade son, gästspelar från och med den 13 oktober i en serie föreställningar på Svenska teatern i Stockholm, därvid faderns ”Geografi och kärlek” står på programmet. Björnsons roll i nämnda pjäs är som professor Thygesen.

113

Foto. HVAR 8 DAG.

JAN LIGTHART.
(Se text å sid 43.)

Foto. Jager, Sthlm.

SCEN UR ”KÄNN DIG SJÄLF” å K. Dramatiska teatern: Herr Ivan Hedqvist o. fröken Hilda Borgström som Pavail o. Clarisse.

Efter porträtt.

BJÖRN BJÖRNSSON.

CARL MILLES' MODELL TILL FRANZÉN-MONUMENTET, uppställt å Bergmans konstgjuteris utställning.

Här å S:t Eriksholms-Östergården
DEN NYUPPSATTA MINNESTAFLAN Å
JENNY LINDS FÖDELSEHUS.

Frans Michael Franzén, den blide skalden-biskopen, har sedan snart trettio år haft sitt monument i sitt födelse-land Finland — inom kort skall ett sådant resas öfver honom också i den svenska stad, Hernösand, där han som stiftschef tillbragte sina sista sexton år. I dagarna har nämligen å Herman Bergmans konstgjuteri utförts gjutningen af *Carl Milles' Franzén-monument*, hvilket skall blifva en prydnad för den nämnda staden.

*
På fasaden till huset n:r 40 (f. d. 32) å Mästersamuelsgatan i Stockholm uppsattes den 6 okt., nittionde årsdagen af vår världsberömda sångerska *Jenny Linds* födelse, en *minnestafla*. Öfverst bär densamma en gyllene lyra; därunder i inhuggna och förgyllda bokstäfver inskriptionen: "Jenny Lind föddes här den 6 oktober 1820."

Minnestaflan uppsattes genom samfundet S:t Erik 1910.

GRANITSOCKELN TILL FRANZÉN-MONUMENTET: "Selma och Fanny".

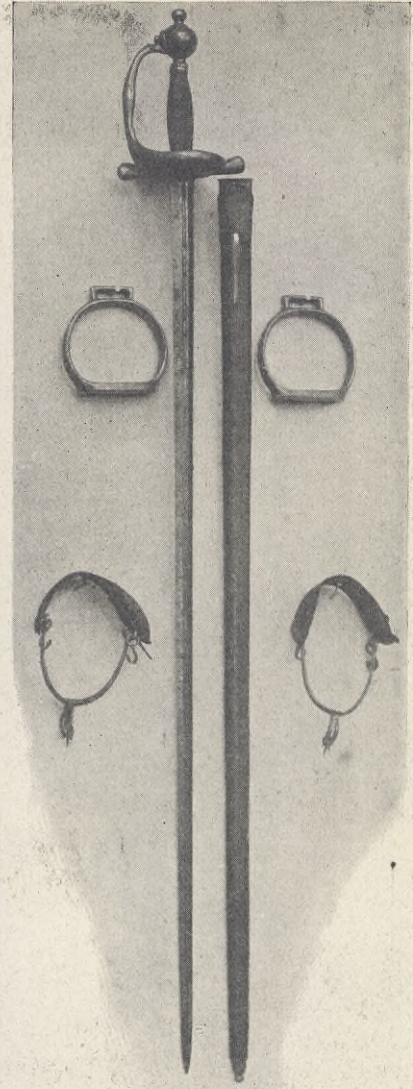
H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Silfverparn.

GRAFVÅRDEN ÖFVER GENERALMAJOR L. BECKMAN AFTÄCKES, den 8 okt. å Nya kyrkogården i Stockholm, i närvaro af generalmajor Wrangel, öfverste Virgin och ett flertal högre officerare från kustartilleriet i Vaxholm, representanter för Karlskrona kustartillerireg. och flottans station i Stockholm. — Sedan generalmajor W. hållit högtidstalet öfver den bortgångne, blottades det enkla vackra minnesmärket, som jämte inskription i relief visar en soldat i kustartilleriets uniform, sänkande flaggan.

Nyligen öfverlämnades till Norra skånska infanteriregementets officerskår den frejdade krigshjälten *Georg v. Döbelns värja, sporrar och stigbyglar*. Relikerna ha skänkts till regementet af postexpeditör C. V. Tilosius i Varberg, som för något år sedan inköpte dem vid auktion å det gamla von Döbelnska godset Björkholm i Veddige socken i Halland, dit de öfversändes efter general von Döbelns död, som ett minne till tack för den gästfrihet som långa tider visats honom af hans halländske frände.

v. Döbeln uppsatte Norra skånska infanteriregementet och var dess förste chef.

DÖBELNSMINNEN TILL SVENSKT REGEMENTE. (Foto. Pettersson, Ljungbyhed.)

Efter fotograf

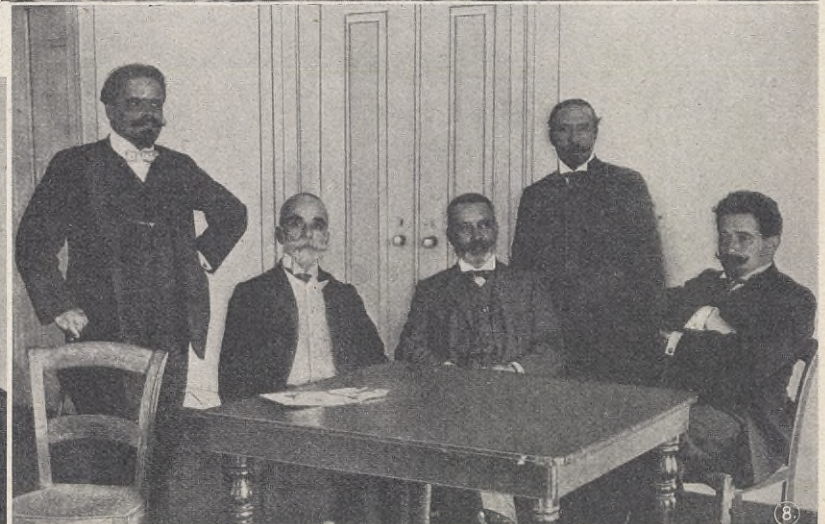
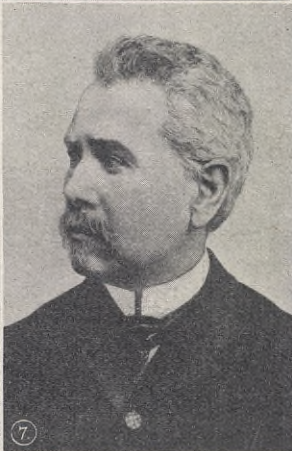
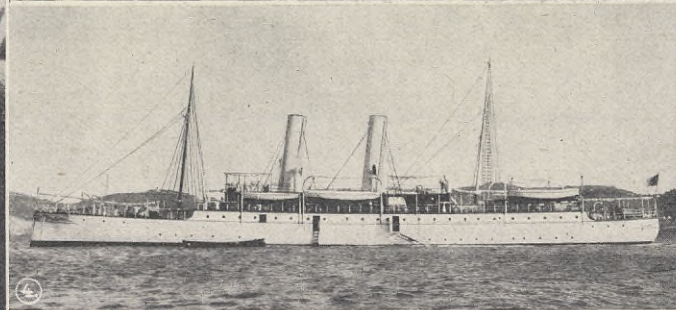
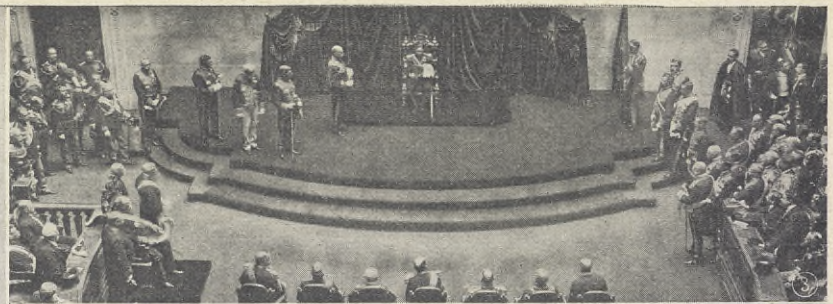
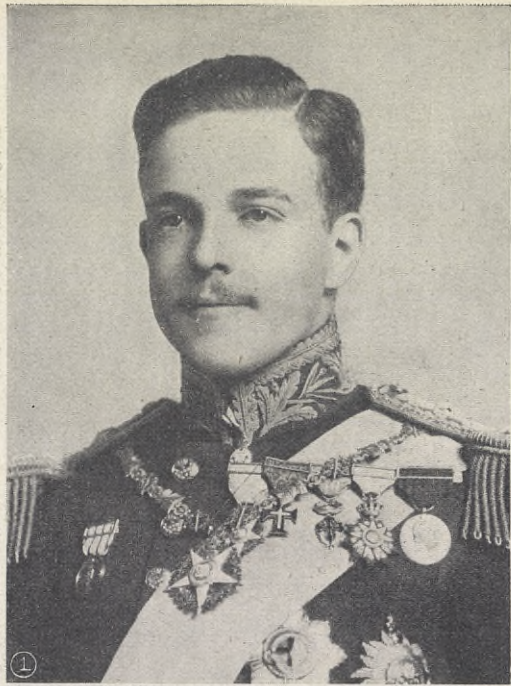
ORDFÖRANDEKLUBBA AF SILFVER, af styrelsen för Sveriges allm. exportförening öfverlämnad till dess ordförande, frih. Carl C:son Bonde; utförd af skulptören Otto Strandman. — Klubbans s. k. hufvud bär fram till Exportföreningens af en lagerkrans omgifna märke, och på den ena sidan den Bondeska vapenskölden samt på den andra tre kronor. Det hela omgifves af lagergirlander, som sträcka sig till toppen, där en sex centimeter hög, utomordentligt väl utarbetad Mercuriusfigur placerats. Den nedre delen af klubbans hufvud är slätpolerad och försedd med inskription

FÖRSLAG TILL PUBLICISTMÄRKE, utfördt, efter ritning af Carl Milles, å Herman Bergmans konstgjuteri, Stockholm. Tillkommet på direktör Bergmans initiativ.

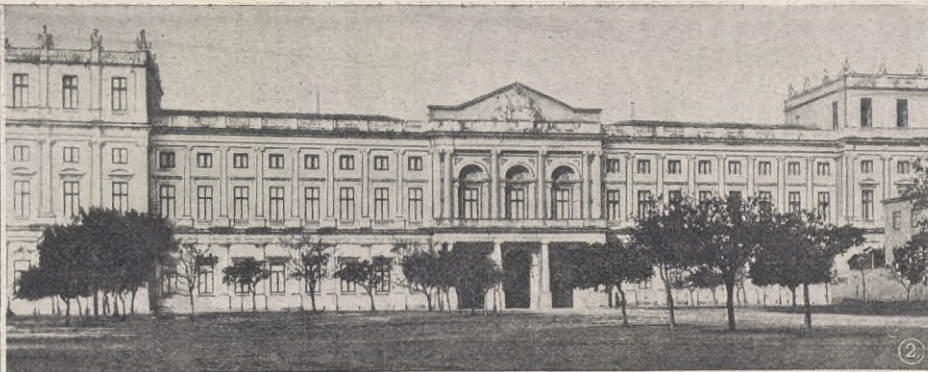
Kliché: Bengt Silfverparn

Efter fotografier.
 1. MANUEL II, PORTUGALS NU FÖRDRIFNE UNGE KONUNG. 2. ÄNKEDROTTNING AMELIA, konungens moder. 3. KONUNG MANUEL UPPLÄSANDEN TRONTALET VID SITT SENASTE — OCH TROLIGEN SISTA — PARLAMENTETS ÖPPNANDE. 4. KUNGAJAKTEN "REINA DONNA AMELIA", som förde den flyktande konungafamiljen till Gibraltar. 5. AFFONSO, HERTIG AF OPORTO, konungens farbroder. 6. DOM MIGUEL AF BRAGANZA, DEN PORTUGISISKE TRONPRETENDENTEN, som nu anmält sina anspråk på tronen, men som ej genömt vare sig sina egenskaper eller sitt lefnadssätt visat sig värdig härskarens kall. Residerar på Seebenstein i Nedre Österrike. 7. THEOPHILO BRAGA, REPUBLIKEN PORTUGALS FÖRST PRESIDENT. Framstående skald och litteraturhistoriker. 8. N. GRA AF DE, FRÄMSTE REPUBLIKANSKA LEDARNE: JOSÉ DE ALMEIDA (nu inrikesminister); BARNARDINO MACHADO (nu utrikesminister); PINTO DES SANTOS; MUNIZ; AFFONSO COSTA (nu justitieminister) republikanernas främste man 9. HERMEZ DA FONSECA, BRASILIANSKA REPUBLIKENS förste president. 10. HERMEZ DA FONSECA, BRASILIANSKA REPUBLIKENS förste president, vars möte konung Manuel begifvit sig till Lissa.

Kilohé: Kem. A.-B. Hengst Sjöförsvarer Skånska—Gbg.

1. KONUNG MANUEL OCH PRÄSTERSKAPET; Konungen som baldakinbärare vid en religiös fest.
2. K. SLOTTET I LISSABON. 3. DET BESKJUTNA PALATSET NECESSIDADES I LISSABON, där konung Manuel befann sig vid revolutionens utbrott. 4. GATUVY FRÅN LISSABON.

Då den 1 febr. 1908 underrättelserna ingingo att konung Carlos och kronprins Ludvig af Portugal mördats på öppen gata i Lissabon och konungens yngre son prins Manuel blifvit sårad, var det helt visst icke mången, som trodde att den vacklande portugisiska kungatronen, hvilken sedan landets frigörelse från föreningen med Spanien 1640 innehafts af huset Braganza, skulle bestå.

Allmänt väntade man utbrottet af en revolution, och republikens införande ansågs gifvet.

Men själfva den hemska mordgärningen och det fasansväckande intryck den gjorde syntes ha förlamat det annars nog så starka republikanska partiets handlingskraft.

Eller lågo möjligen djupare motiv till grund för dess overksamhet.

Alltnog, den unge hertigen af Beja, som under så tragiska förhållanden och så oväntadt fann sig såsom den närmast arfsberättigade, besteg sin faders tron under namn af konung Manuel och med den traditionella, om längesen svunna stormaktsdagar minnande titeln: Konung öfver Portugal och Algarve på denna och andra sidan hafvet i Afrika, herre öfver Guinea, genom förvärf, sjöfart och handel öfver Ethiopien, Arabien, Persien och Indien, etc.

De utomordentligt vanskliga förhållanden, under hvilka den unge konungen tillträdde regeringen, ha under de två och ett halft år hans

Efter fotografier.

K74-M Bengt Sjöforsparis.

regemente kom att vara, alltjämt fortsatt och gång på gång har den politiska barometern visat på storm. Ovädren ha emellertid gått öfver, och korta perioder ha följt af relativt lugn.

Så kom den 4 okt. 1910 med full orkan och sopade bort konungen och hela det kungliga huset, men nedsatte dem oskadda på utländsk mark.

Efter kungamördet 1908 och upphäfvandet af den Francoska diktaturen hade man i Portugal sökt åstadkomma politiskt lugn och arbetsro genom bildande af ministärer utanför partierna, men detta visade sig snart vara en misslyckad spekulation. Dessa s. k. koncentrationsministärer hade intet stöd i riksdagen och blefvo därför också mycket kortlivade. Under loppet af något öfver ett och ett halft år förbrukade man fyra dylika ministärer. Den fjärde under Lima afgick vid senaste ärsskifte.

Konungen och hans rådgifvare funno nu att partipolitiken icke kunde ignoreras och då för tillfället det konservativa partiet — regeneradores — befann sig i upplösningsställstånd, vände man sig till det andra partiet med dynastiska intressen — progressistas — och Portugal fick en liberal regering med en af det liberala partiets ledare Vega Beirao som chef. Men det regementet blef icke långvarigt. En af de i Portugal icke allt för sällsynta finansskandalerna störtade regeringen, innan den hunnit förverkliga något af sitt program.

Beirao efterträddes af Texeira de Sousa, ursprungligen tillhörande det konservativa partiet, ur hvilket han dock i våras utträdde.

Under den korta tid ministären Sousa varit vid styret, har den visat sig ganska handlingskraftig, och de nyss afslutade valen gingo den icke emot. Sousas regemente var afgjordt liberalt och i likhet med sin ämbetsbroder i Spanien, Canalejas, hade han ett godt öga till kyrkan och ställde i utsikt lagar, afsedda att begränsa hennes oerhörda makt och inflytande. Men icke gärna ville Vatikanen mista sin sista trofasta dotter, och följden blef, att de klerikale började en vild presskamp mot regeringen.

De senaste veckorna har det på fullt allvar talats om en klerikal kupp såsom förestående, och flera tidningar ur detta läger ha öppet uppmanat till våldsamheter mot regeringen.

Det blef emellertid icke från denna sida stöten skulle riktas, och när den kom träffade den icke blott

Efter fotograf. DEN NYA REPUBLIKENS FLAGGA HISSAS I PARIS, där Magelhaes Lima, sedan länge det republikanska partiets ombud, nu som sändebud residerar.

regeringen utan ock själfva konungadömet.

Det republikanska partiet i Portugal har gamla anor och räknar i sina led landets bästa intellektuella element. Det har under de senaste åren utvecklat en ihärdig verksamhet och målmedvetet och konsekvent arbetat på sina ideals förverkligande.

Det är blott ett par månader sedan partiet i samband med valen offentliggjorde ett manifest, hvilket väckte ett utomordentligt upseende och i hvilket med skärpa häfdades, att landets påbörjade materiella uppsving endast hindrades i sin fortsatta gynnsamma utveckling genom monarkien. Men ingen utomstående tyckes dock ha anat, att partiet redan stod färdigt att draga konsekvenserna af detta manifests innehåll, när vid midnatt mellan den 3:e och 4:e oktober dänat af de

historiska 31 kanonskotten rullade in öfver Lissabons golf, förkunnande att nu bröt revolutionen ut.

Att ställa något horoskop för den ur revolutionen nu uppståndna republiken torde vara mer än vanskligt.

Dess öden ledas emellertid af intelligenta och framsynta män, hvilka i sina göranden hittills under förhanden varande ytterst kräfvande förhållanden visat mycken takt och statsmannaklokhet, och om de höga principer, regeringen i sina manifest till folket utvecklat såsom afgörande för dess arbete, äfven i fortsättningen blifva de ledstjärnor, hvarefter kursen styres, så har man rätt vänta att det olyckliga, men af naturen rikt gynnade landet går en ljusare framtid i möte.

Därför fordras dock i främsta rummet att den andliga ståndpunkt, på hvilken massan af landets befolkning befinner sig, ansenligt höjes. Intet land i Europa torde för närvarande äga så många analfabeter som Portugal.

Bland Portugals breda lager härskar det katolska prästerskapet. Det republikanska partiet har sina anhängare bland medelklassen, och i pressen har också den nu skedda omhvälfningen blifvit kallad "storborgarrevolutionen".

Äro landets öden i öfrigt sålunda ovissa, så kan däremot Republiken Portugal betraktas som en *fait accompli*.

Makternas erkännande har väl ännu icke kommit, men det liksom hänger i luften, och med större artighet ha väl aldrig upprorsmakare behandlats af den utländska diplomaten än Braga, den provisoriska regeringens president, och hans vänner.

NORRKÖPINGS NYA RÅDHUS.

Norrköpings nya rådhus, som den 3 okt. togs i bruk för första gången, är uppfördt på samma plats vid Tyska torget där det gamla rättvisans tempel hade sin plats. Den ståtliga byggnaden, som är uppförd i moderniserad barock efter ritningar af prof. J. G. Clason, har dragit en kostnad af omkring två miljoner kr. Men så är det också ett väldigt komplex,

F. to. Een, Norrköping.

NORRKÖPINGS NYA RÅDHUS: EXTERIÖR.

Kliché: Bengt Skjerveparre

(Till portr. å sid. 37.)

Den holländske banbrytaren på pedagogiens område, *Jan Ligthart*, har en tid uppehållit sig i Göteborg och Stockholm, föreläsande och studerande. Sin uppfattning om det lämpligaste undervisningsprogrammet sammanfattar hr Ligthart i orden: Koncentration, handarbete och skolans egen omgivning i skolarbetets tjänst, allt först och sist i nära kontakt med det praktiska lifvet. "Så skall barnet lära sig bättre förstå böckerna, emedan det bättre förstår lifvet."

Öfver Göteborgs Högre Samskola var den store pedagogen idel entusiasm; han förklarade sig icke ha behöft komma till Göteborg för att lära ut något — där var den nya undervisningen redan verklighet.

RÅDHUSRÄTTENS FÖRSTA SESSION I NORRKÖPINGS NYA RÅDHUS: Fr. v. t. h. sittande: Stadsnotarie Wallin, notarie Reventberg, rådmän Holmström, borgmästare Lothigius, rådmän Korsell, notarie Smitt, stadsnotarie Grönwald.

med fasader åt tre håll och med öppen gård mot söder. Därtill ha stadsfullmäktige inköpt det intilliggande gamla kronohäktets tomt, hvarigenom möjlighet beredts att i framtiden kunna tillöka byggnaden så att den blir dubbelt så stor som nu. — Redan nu är det tvifvelsutän landets största och dyrbaraste rådhus.

Foto. Jonsson, Strömsund

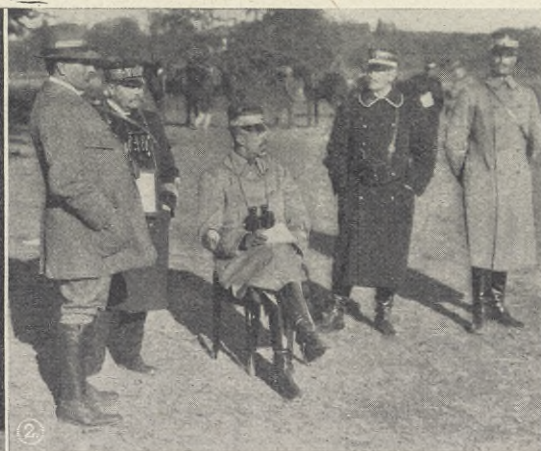
VID SIKÅS BLIFVANDE STATION UTEFTER INLANDSBANAN, DEN 2 OKT.: Det första tåget anländer till Sikås, sedan rälsläggningen dit blifvit fullbordad. Landshöfding Widén var bland passagerarne å "förstlingståget".

Kliché: Bengt Skjerveparre

DE STORA FÄLTMANÖVRERNA I UPPLAND.

1

2

3

4

5

6

1. RÅDHUSET OCH HÖGKVARTERET I SIGTUNA. 2. KONUNGEN JÄMTE DE BÅDA EXCELLENSERNA, Stats- och Utrikesministern, beser striden. 3. KONUNGEN OCH, STATSMINISTERN TAGA PÅ STÅENDE FOT DEL AF DAGSPRESSENS SÉNASTE NYHETER. 4. KRONPRINSEN OCH PRINS CARL. 5. KRIGSMINISTERN (X) OCH DE UTLÄNDSKA MILITÄRATTACHÉERNA SAMT GENERALSTABSCHEFEN BILDT. 6. GENERALMAJOR V. PLATEN, chef för A-kåren (femte arméfördelningen) samt fördeln.-läkaren NETZLER. (1. Foto. Dahlgren, Uppsala, 2-3 foto. Leverin & C:o, Sthlm 4-6 foto. Lamm, Sthlm).

1. EN 260 M. LANG SPÅNG, VID ROSENDAL NÄRA SIGTUNA, PASSERAS. Spången blef därefter "sprängd".
2. ÖFVERSKIPPNINGEN VID ERIKSUND.
3. ARTILLERIET VID ROLSTAD LÖSER DET FÖRSTA SKOTTET MOT FIENDEN.
4. KRIG OCH FRED: Hästgardisterna i en till synes fredlig nejd.
(Foto Leverin & Co., Stockholm.)

"Kriget i Uppland", de stora fältjämsövningarna i Sigtunatrakten, i hvilka sjuttontusen man deltog — i stort sedt fjärde och femte arméfördelningarna — blef ännu ett lika glänsande som glädjande vittnesbörd om hvilket utmärkt soldatmaterial vi äga. Truppernas hållning och prestationer få enstämmigt — äfven af de vid manövrerna närvarande utländska officerarne — intyget att vara höjda öfver alla loford. Öfningarna hade en ovanligt fältmässig karaktär och företedde i allo den tänkbart största likhet med ett verkligt krig. — Konung Gustaf förde själf högsta befälet, och i högkvarteret voro äfven kronprinsen och prins Carl närvarande.

5. SJUKVÅRDEN I FÄLT: Svea träng. — 6. ALLMÄN BELÅTENHET. (Foto Lamm, Stockholm.)

Kitché: Bengt Sjöforsparra

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

L. G. SANDELS.
Grefve. F. d. Generallöjtnant.
— Stockholm. 95 år 10 Okt.*

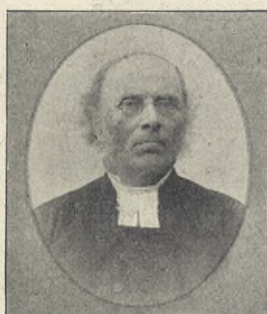
A. A. L. PALANDER.
Nyutnäm d till Amiral vid K.
Flottan.*

K. P. S. SVINHUFVUD.
F. d. Öfverstelöjtnant. Gods-
egare. — Stockorp, Mellösa.
65 år 2 Okt.*

C. L. TENÖW.
Ståtskommisarie. — Stockholm¹
50 år 27 Sept.*

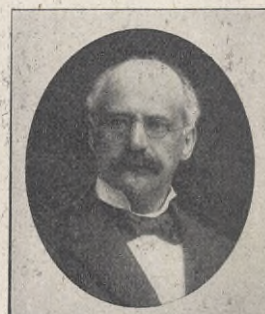
O. A. WALLÉN.
Kontraktspost. Kyrkoherde. —
Jerfsö, Upsala Erkestift.
80 år 10 Okt.*

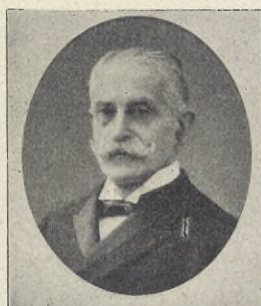
S. A. G. SUNDBERG.
F. d. Konsistorienotarie. —
Wexjö. 80 år 1 Okt.*

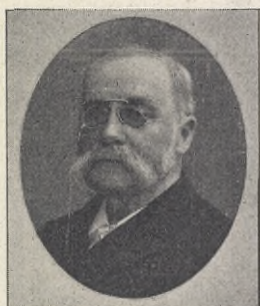
E. O. BURMAN.
Professor. — Upsala.
65 år 7 Okt.*

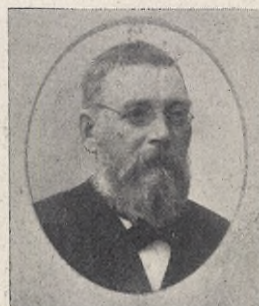
A. F. RAPHAEL.
Fil. d.r. Skriftställare. —
Stockholm. 60 år 4 Okt.*

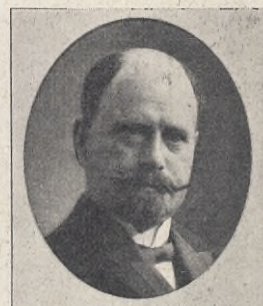
A. AARON.
Grosshandlande. — Göteborg.
70 år 13 Okt.*

J. BENGTZON.
Handlande. Kommunalordf. —
Tidaholm. 70 år 8 Okt.*

J. JOHANSSON.
F. d. Folkskollärare. Kommu-
nalordförande. — Rockeby.
70 år 28 Sept.

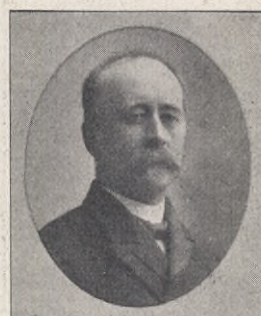
L. STRANDQVIST.
Grosshandlande. Kommu-
nalman. — Sköfde. 50 år 28 Sept.

N. O. W. RAHM.
Öfveringeniör. — Stockholm.
60 år 4 Okt.*

C. G. P. DE LAVAL.
Öfveringeniör. — New York.
Nyvald president i Svenska
Ingeniörs Fören.*

M. A. H. HAMILTON.
Grefve. Disponent. — Hedens-
berg. 65 år 29 Sept.*

J. M. BORGSTEDT.
Arkitekt. — Stockholm.
50 år 30 Sept.*

Efter porträtt. Klisché: Bengt Sjöverrparre.
ERNST VON LEYDEN. †

Geheimeradet professor Ernst von Leyden, som afled i Berlin den 5 okt., var en af nutidens främste på det medicinska området. Han var synnerligen framstående som kirurg, och har gjort sig särskildt förtjänt om forskningarna rörande nerv- och märgsjukdomar.

Isvolskis efterträdare som Rysslands utrikesminister, Sasonoff, säges vara en på högre ort favoriserad person, om hvars diplomatiska förmåga man i Petersburg icke har någon hög föreställning. Dock ha äfven uttalanden i alldes motsatt riktning förekommit, och framtiden får utvisa hvilka som bedömt rättast.

ALLA VÅRA LÄSARE uppmana vi att taga del af de verkligt goda berättelser, som bjudas å H. 8 D:s omslag. Vid den nya årgångens början utlofvade vi att lägga oss särskildt vinn om att å vår skönlitterära afdelning bjuda våra läsare de bästa och mest underhållande berättelser som stå till buds — och vi hoppas att ingen försummat att själf övertyga sig om vår ärliga sträfvan att uppfylla detta löfte.

Efter porträtt. Klisché: Bengt Sjöverrparre.
S. D. SASONOFF.

(TILLHÖR VECKANS PORTRÄTTGALLERI.)

NILS RAHM. Stud.-ex. 69, fil. kand. 75, afg.-ex. fr. Tekn. Inst. 78, Lärare v. Tekn. skolan i Stockholm 79—86, sekret. derst. 85, assist. i fysik v. Tekn. Högsk. 82—86, t. f. sekret. i K. Patentbyrån 86, sekret. o. led. i Patent- o. Registrer.-verket 95, öfveringenjör o. led. derst. sedan 98. Delegerad i Sverige v. ett flertal utländska kongresser rörande industriellt rättsskydd. Jurymän v. Kraftmaskinställningen i Stockholm 86 samt v. Industriställningen der 97. Led. af kommittén i ordnandet af undervisning i elektroteknik v. Tekn. Högskolan 03, led. af K. kommittén af 08 i revision af patentlagstiftningen. Led. af kommunalnämnden i Stocksund, styr.-led. i Uplands stadshypot.-förening 10.

GEORGE DE LAVAL. F. 62, stud.-ex. 17, afg.-ex. fr. Chalmerska Slöjdskolan 80, verkstadsingenjör i Göteborg 81—82, från 82—85 ingenjör v. olika amerikanska mekaniska verk samt sedan 85 öfveringenjör o. styrelseledamot i Henry R. Worthington Hydraulic Works, Harrison, N. Y., ett af Amerikas största fabriksanläggningar med omkring 5000 arbetare. Valdes nyligen till president i American Society of Swedish Engineers; vice president i John Ericson Memorial Society of Swed. Eng. Uppburen och ansedd af den svenska kolonien på grund af framstående förmåga inom sin branche och välvilja mot landsmän.

ALEXANDER HAMILTON. Stud.-ex. 75, disponent å Hedenbergs hedei-kommissieegendom i Vestm. län 79. Ledamot af Hushålln. Sällsk. förvaltningsutskott sedan 90, af styrelsen i Tärna Folkhögskola sedan 01, af styrelsen i Landbruksskolan i Tomta sedan 03, af Skogsvårdsstyrelsen i Vestmanl. sedan 04, af styr. i länets Sparbank, ordf. i länets Hästförsäkr.-bolag sedan 03, o. i Bolaget i försäkr. m. hagelskada. Kommunalordförande. Ledamot af Riksd. A. K. 02 samt af F. K. sedan 06.

MARTIN BORGSTEDT. Elev v. Tekn. Högskolan 80—84, anst. å arkitektkontor i Stockholm 84—87, arkitekt i Newyork 87—88 o. 90—92, i San Francisco 88—90 samt i Stockholm sedan 93. Assistent i arkitektur v. Tekn. Högsk. 93—96, redaktör af Tekn. Tidskriftsafd. i byggnads-konst 93—1900, tidskriftens hufvudredaktör sedan 94; generalsekretärer i Sv. Teknologföreningen sedan 95. Af arkitektoniska arbeten nämna vi riksbanksbyggnaderna å Gefle, Halmstad, Kristianstad, Nyköping o. Uppsala. Konstindustriell mönsterritare.

VECKANS DAGAR

2 okt. Öppnas det förberedande kinesiska parlamentet. — I Hudson Bay kantrar en angbarkass från krigsskeppet "New Hampshire", 70 matrosor omkomna.

3 okt. Börjar fälttjänstföreläsningarna i Skåne.

— Öppnas högtidligen danska riksdagen.

4 okt. Meddelas att bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland kommer att rekonstrueras. — K. m:t beviljar inkorporering

af S:t Lars kommun med Linköpings stad. — Svenska läkarsällskapets årshögtid i Stockholm.

— Gatustrider i Köln mellan polisen och strejkande jordarbetare. — Framlägges danska statsverkspropositionen: inkomster 95 3/4 milj. kr., utgifter 116 1/4 milj., alltså brist å 20 1/2 milj. — Fruktansvärd eldsvåda i Montevideos hamn.

5 okt. Konstitueras vid möte i Stockholm mellan svenska landtmän, industriidkare och öfriga intresserade en svensk sektion af internationella förbundet för motokultur (muskelkraftens ersättande med maskinkraft).

— Komma underrättelser att revolution utbrutit i Portugal.

6 okt. Öppnas i Stockholm Nordiska arbetareförsäkringskonferensen.

— Meddelas att Lissabon är i de revolutionäres händer; konungen har flytt, republiken proklamerats och en provisorisk regering tillsatts. — Meddelas att konflikten å de tyska skeppsvarfven nu bilagts, hvarför den bebådade lockouten inom metallindustrien ej kommer att träda i kraft. — Lockouten inom den engelska bomullsindustrien upphäves; arbetet kommer att upptagas den 10 oktober.

7 okt. — Ryske kejsaren befäller att finska landtdagen skall upplösas. Nya val skola företagas den 2 jan., och den nya landtdagen sammanträder den 1 febr.

— Afslutas fälttjänstföreläsningarna i Uppland.

8 okt. Meddelas att k. m:t utnämnt ministern i Bryssel och Haag greve Ehrensverd till minister i Washington. — Kyrkomötet öppnas i Stockholm. — Begynner "Barnens dag" i Stockholm.

— Officiellt meddelas från Petersburg: Enär finska landtdagen vägrat behandla lagförslaget om likställighet för alla ryska undersåtar i Finland och lagförslaget om Finlands värnplikt, har kejsaren befallt att dessa lagförslag skola föreläggas riksduman. — Städerna Beaudette och Spooner i Minnesota förstöras genom skogseldar. Många människor omkomna.

9 okt. Underrättelserna från den nya republiken Portugal gifva vid handen att lugnet nu är fullständigt återställt. I Lissabon ha de rojalistiska tidningarna upphört att utkomma.

INNEHÅLL

Emil Svensén. — Nytt porträtt af konung Gustaf. — Svenska bilder. — Selma Lagerlöf, hembygdens skaldinna. — Jan Ligthart. — Från svenska scener. — Våra stora minnen. — Revolutionen i Portugal. — Ett ståtligt rättvisans tempel. — De stora fältmanövrerna i Uppland. — Veckans porträttgalleri. — Barnens dag i Stockholm. — Utl. porträtt för dagen. — Veckans dagar.

Å OMSLAGET: "Vampyrfolket", berättelse för H. 8. D. af Eric Hultman. — "Nötknäpparen." — Anekdoter.

GÖSTA SANDELS. Fänrik v. A. Lifgardet 33, öfv.-löjtn. i armén 56, afsked fr. reg. 58, gen.-intendent i Krigskoll. 58-83, öfverste i armén 62, gen.-major i armén 64, chef f. Armeförvalt. Intendentsdep. 65, gen.-löjtnant i Gen.-reserv 82, afsked ur krigstjensten 87. Led. af Krigsvet. Akad. Komm. m. st. k. af Svärdsorden.

LOUIS PALANDER. Sek.-löjtn. v. K. Flottan 64, löjtn. 74, befälhafvare å ångfartyg 73-74, åter i tjänst 78, befälhafvare å Vega under Nordostpassagens upptäckande 78-80, kapten o. adlad 80, adjut. h. Konungen 80, adj. i Sjöförsv.-dep. komm.-exp. 86-89, chef f. Ekip. dep. v. Fl. Stat. i Sthlm 89-92, komm.-kapt. af 2 gr. 89, af f. gr. 92, chef f. Marinförv.-Intend.-afd. 93-97, kommandör 96, öfveradj. h. Konungen s. å., varischef v. Fl. Stat. i Karlskrona 97-99, chef f. Marinförvalt. 99-01, konteramiral 1900, statsråd o. chef f. Sjöförsvarsdep. 01-05, vice amiral 03, stationsbefälh. v. Fl. Stat. i Stockholm 05-10, i dagarne utnämnd till amiral v. K. Flottan. Hedersled. af K. Örlogsmannasällsk., led. af Krigsvet.-Akad. samt af Vet.- o. Vitt. Samh. Biografi o. helsidesporträtt i årg. II:31.

PONTUS SVINHUFVUD. U.-löjtn. v. Söderm. reg. 68, öfverstelöjtnant derst. 1900, afsked 03. Eger egendomarne Schiringe o. Stocktorp i Södermanland.

CHRISTIAN TENOW. Stud.-ex. 60, hofr.-ex. 85, amanuens i Civildep. 86, revisor o. bokhållare i Statskontoret 93, statskommissarie derstädes — chef f. Riksbokslutsbyrån — sedan 99. Var 02 o. 07 expert i statsutskottet i lönergläringstrågor, sekreterare i riksbokföringskommittén 02, ordförande i landtmäterikommittén 08, ledamot af statsbudgetkommittén 09 samt ordförande i kommittén f. förenklning af redovisningsväsendet v. marinen 10. T. har egnat en stor del af sina intressen och sin verksamhet åt djurskyddssaken, för hvilken han utgör en af vårt lands främste målsmän.

Var 1900 ordf. i "Nordiska Samfundet till bekämpande af det vetenskapliga djurplågeriet", 03-06 ordf. i "Verldsförbundet till djurens skydd mot vivisektion", samt blef 09 ordförande i "De svenska djurskyddsöreningarnes Centralförbund". Hedersledamot af flera utländska humanitära föreningar.

OLOF WALLÉN. Stud.-ex. 49, prestvigd 56, past.-ex. 70, lärareverksamhet i Enköping 58-63 och derefter adj. v. Upsala H. Allm. Läröv. Kyrkoherde i Jerfsö sedan 72, kontr.-prost i Helsing. v. öfre kontr. sedan 81. Från trycket utg. predikningar.

GUSTAF SUNDBERG. Stud.-ex. 50, prestvigd 54, konsistorienotarie i Vexjö 59-03, Revisor i Prestersk. Enke- o. Pup-kassa 76, 81, 85, 94, o. 98, ombud v. bolagsstämma der 80 o. 05, ordf. i Vexjö Fattigv.-styrelse 67-68, i Drätselkammaren 77-79, o. inom stadsfullmäktige 79-06, styrelseledamot i Vexjö-Alivesta Jernv.-bolag under ett flertal år samt under senare åren ordförande, led. af Lasarettidirektionen o. de senare åren dess vice ordförande, vice ordförande i landstinget 83-86, led. af Riksd. A. K. 88-90 samt 1900-02.

ERIK BURMAN. Stud.-ex. 65, fil. dr. 72, doc. i teoret. fil. v. Ups. Univ. 72, prof. i prakt. fil. sedan 96, utgivare af filosofiska afhandlingar. Led. af Hum. Vet. Samf. i Upsala.

AXEL RAPHAEL. Stud.-ex. 68, fil. dr. 75, jur. kand. 84. Socialpolitisk författare, vid olika tillfällen sekreterare i kommittéer rörande arbetarefrågor m. m. Sekreterare i Sveriges Författareförening. — Hänvisa till biografii årg. VII:7.

ADOLF AARON. Delegare i den betydande engrosfirman Aug. Abrahamson & Co. i Göteborg. Styrelseledamot i "Anstalten för skroflösa barn" å Styrso alltsedan dess stiftande samt i Göthilda Skolan; styrelseledamot o. vice ordförande i Göteborgs Barnbördshus. —

(Forts. å nästa sida.)

BARNENS DAG I STOCKHOLM.

H. S. Da STOCKHOLMSFOTOGRAF

Kliché: Bengt Silfverman

Öfre bilden: DE TIOTUSEN FOLKSKOLEBARNENS FLAGGTÅG.

Nedre bilden: TOMTEPARADEN.

Bilden t. h.: KAPPLÖPNING AF DAMER I MODERNA PARISKJOLAR.

Årets *Barnens dag* i Stockholm, buret på rundturidéns starka axlar, ägde rum den 8 och 9 okt. samt blef till en stor succès, och de män, som åtagit sig det icke lätta värfvet med arrangementen, kunna glädja sig åt medvetandet att ha lyckats öfvermåt-

tan väl — en glädje som de helt visst hysa icke så mycket för egen skull som för alla deras bland de unge och yngste, som få skörda frukterna.